

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kasvinsuojeluaineista annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (VN/4564/2020)

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausunto

1 Johdanto

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää Luonnonvarakeskukselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi kasvinsuojeluaineista annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.

Esitysluonnoksen pääasiallinen sisältö on seuraava. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kasvinsuojeluaineista annettua lakia ja sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kasvinsuojeluaineista annettuun lakiin EU:n virallista valvontaa koskevan asetuksen täydentämisen edellyttämät säännökset. Lakiin esitetään lisättäväksi myös säännökset kasvinsuojeluaineen levittämisestä miehittämättömällä ilma-aluksella tutkimus- ja kehitystarkoituksiin suoritettavissa kokeissa ja levittämisestä kaasuttamalla. Hallinnollisiin pakkokeinoin ehdotetaan lisättäväksi hallinnollinen seuraamusmaksu, jolla voitaisiin nopeammin reagoida mahdollisiin laiminlyönteihin. Samalla ehdotetaan muutettavaksi myös sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä kansallisesta tarpeesta johtuvia muutoksia ja täsmennyksiä. Viranomaisjärjestelmä ja viranomaisten välinen tehtävänjako säilyisivät ennallaan.

Olemme tutustuneet esitysluonnokseen ja lausumme siitä seuraavaa.

2 Lausunto

Määritelmissä (4 §) avataan yleisimmät laissa olevat käsitteet. Kohdassa 7 käsitellään integroitua torjuntaa: Tässä laissa tarkoitetaan: integroidulla torjunnalla kasvinsuojelumenetelmien käyttöä taloudellisesti ja ympäristön kannalta perustellusti siten, että vähennetään ihmisten terveydelle ja ympäristölle aiheutuvia riskejä. Luke esittää pohdittavaksi, tulisiko integroitu torjuntaa täsmentää yleisesti ja kansainvälisesti käytettävällä termillä seuraavasti: Tässä laissa tarkoitetaan: 7) integroidulla torjunnalla, eli integroidulla kasvinsuojelulla (IPM), kasvinsuojelumenetelmien käyttöä taloudellisesti ja ympäristön kannalta perustellusti siten, että vähennetään ihmisten terveydelle ja ympäristölle aiheutuvia riskejä.

EU:n valvonta-asetus edellyttää kansallisen vertailulaboratorion nimeämistä suorittamaan virallisen valvonnan yhteydessä otettujen näytteiden laboratorio-analyyseja. Esityksen 31 a §:n mukaan Tukes esittäisi ja MMM nimeäisi vertailulaboratorion. Valvonta-asetus edellyttää myös monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman laatimista, ja esityksen mukaan Tukes, Ruokavirasto ja Tulli vastaisivat sen laatimisesta (29 §). Lisäksi valvonta-asetuksen edellyttämiä muutoksia ovat eräät täsmennykset valtuutettujen tarkastajien tehtäviin ja valtuuksiin (25 §). Esitykset valvonta-asetuksen edellyttämistä säännöksistä ovat hyvät ja selkeästi muotoillut.

Ajankohtaisia ja tärkeitä täsmennyksiä sisältää esitysluonnoksen 19 §, jonka mukaan Tukes myöntää tarvittaessa luvan tutkimus- ja kehitystarkoituksessa toteutettavaan kasvinsuojeluaineiden levitykseen miehittämättömällä ilma-aluksella (dronella). Drone-ruiskutusten sallimista ainoastaan tutkimustarkoituksiin perusteellaan (s.14) siten, että laajempaan käyttöön tarvittavia riskinarviointimenetelmiä ja -kriteerejä ei toistaiseksi ole. Luke arvioi, että esitys drone-ruiskutusten rajaamiseksi vain tutkimustarkoituksiin on tässä vaiheessa hyvin perusteltu. 19 §:ssä viitataan kuitenkin ilmeisesti virheellisesti 18 §:ään, jota esityksessä ei ole lainkaan.

22 a §:ssä esitetään tiukennuksia kaasutettavien kasvinsuojeluaineiden käytön lupa- ja ilmoituskäytänteisiin. Nämä aineet ovat muita kasvinsuojeluaineita myrkyllisempiä, ja niiden käyttökohteita ja käyttäjiä on suhteellisen vähän. Siten käytänteiden tiukennukset ovat aiheellisia, eivätkä silti aiheuttane kohtuutonta haittaa toiminnalle tai paljon lisätyötä lupaviranomaisille.

31 §:ssä käsitellään tiedonsaantioikeuksia. Luke näkee tärkeänä ja laissa huomioitavana, että tiettyjen tilastoitujen tietojen alkuperäiset tiedot olisi tarvittaessa saatava tutkimuksen käyttöön salassapitovelvollisuudet huomioiden. Näitä olisivat esimerkiksi kasvinsuojeluaineiden käyttö- ja myyntitiedot.

40 a §:ssä esitetään uutta kasvinsuojeluainevalvonnan seuraamusmaksua, jollaista edellytetään EU:n valvonta-asetuksessa. Tukes ja Ruokavirasto voisivat määrätä 300 - 5000 € suuruisen seuraamusmaksun lain rikkomisesta. Maksun suuruus harkittaisiin tapauskohtaisesti, ottaen huomioon mm. rikkomuksesta koitunut taloudellinen hyöty. Luke pitää seuraamusmaksua ja sen määräytymisperusteita hyvin perusteltuina, ja katsoo seuraamusmaksun uhan edistävän lain noudattamista.

Kansallisista tarpeista johtuvista lakimuutoksista mainittavimpia on 17 §:ssä esitetty muutos, että kasvinsuojelukoulutuksen tutkintotodistuksen esittämisestä kasvinsuojeluaineita ostettaessa luovutettiin, ja osto-oikeus tarkistettaisiin henkilörekisteristä, joka kuvataan 35 §:ssä. Uudistettu käytäntö sujuvoittaisi sekä kasvinsuojeluaineiden myyjien että ostajien toimintaa, kuitenkin niin, että kasvinsuojeluaineiden joutumista väärin käsiin ei helpotettaisi.

Muun muassa lakiluonnoksen tilastoja koskeissa kohdissa (24 d §) Luke kiinnitti huomiota, että näissä viitataan asetukseen, jonka uusi lainsäädäntö tulee korvaamaan lähivuosina SAIO-asetuksella (EU) 2022/2379.

Luke pitää hyvänä, että esitysluonnoksessa ei esitetä muutoksia viranomaisjärjestelmään ja tehtävien jakoon, jotka nykyisellään toimivat hyvin.

3 Lausunnon tiivistelmä

Lakiluonnos on asiantuntevasti ja huolellisesti laadittu. Luken käsityksen mukaan se sisältää EU:n valvonta-asetuksen täydentämisen edellyttämät säännökset Suomen toimintaolosuhteisiin sovitettuina. Esitys uudesta seuraamusmaksusta lain rikkomisesta varmistaa, että lakia myös noudatetaan. Drone-ruiskutusten salliminen vain tutkimuskäytössä on tässä vaiheessa tarpeellinen mutta myös riittävän varovainen askel. Vaarallisten, kaasutettavien kasvinsuojeluaineiden valvonnan tiukennus parantaa ihmisten ja ympäristön turvallisuutta. Kasvinsuojelukoulutuksen käyneiden henkilörekisterin käyttöönotto sujuvoittaa ammattikäyttöön tarkoitettujen kasvinsuojeluaineiden myyntiä silti lisäämättä

väärinkäytön mahdollisuuksia.

Ainoana Luken havaitsemana mahdollisena virheenä todetaan 19 §:ssä esitetty viittaus 18 §:ään, joka luonnoksesta puuttuu.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 04.08.2023 klo 11:20:05.

Lausunnon valmistelija(t):

Marja Jalli

Jarmo Ketola, Pentti Ruuttunen, Pasi Mattila, Kati Räsänen

Liitteet:

Tiedoksi: